

รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

**The Academic Leadership Model for Basic School
Administrators in the Lower Northeast**

ฐิตาภัสร์ พิชญารัตติพัฒน์, พีรพงศ์ ทิพนาค,
นิษฐวดี จิรโรจน์ภิญโญ และ นิตยา ศรีมกุฎพันธ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

**Thitaphat Pithchayathitiphat, Peerapong Tipanark,
Nitwadee Jirarotephinyo and Nitaya Sremakutphun**
Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Parat.chery@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และ (2) เสนอรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยใช้แบบวิจัยแบบผสมวิธีทั้งในเชิงคุณภาพและในเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คน ซึ่งคำนวณมาจากโปรแกรม G*Power และสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง และแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่องค์ประกอบด้าน การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มี 2 ตัวบ่งชี้ การบริหารจัดการหลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้ และ การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ และ (2) รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก โดยมีค่า $\chi^2/df = 1.89$, GFI = 0.96, AGFI = 0.93, TLI = 0.99, RMR = 0.02, และ RMSEA = 0.05 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.928 – 0.990 ซึ่งสูงกว่า 0.70 โดยองค์ประกอบที่สำคัญเรียงตามลำดับ ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร มีอำนาจในการพยากรณ์รูปแบบได้สูงสุดมากถึงร้อยละ 98.00 ส่วนการเสริมสร้าง

* วันที่รับบทความ : 3 พฤษภาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 29 พฤษภาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 1 มิถุนายน 2567

Received: May 9 2024; Revised: May 29 2024; Accepted: June 1 2024

บรรยากาศในการเรียนรู้ มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 94.90 และ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 86.20

คำสำคัญ : รูปแบบ; องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Abstract

The objectives of this research were (1) to determine the component of academic leadership for basic school administrators in the lower northeast, and (2) to propose the academic leadership model for basic school administrators in the lower northeast. The research design was mixed method, include qualitative and quantitative research. The sample group of this research were persons who involved in academic administration of basic school in the lower northeast, totaling 365 that computed from G*Power software and derived from multi-stage random sampling technique. The instruments used for collecting data were data record note, in-dept interview form and 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were descriptive statistics and the Confirmatory Factor Analysis.

Research results revealed that (1) the component of academic leadership for basic school administrators in the lower northeast, there were 3 main components and 13 indicators. These include defining the school mission with 2 indicators, curriculum management with 4 indicators, and enhancing the learning atmosphere with 7 indicators. and (2) the developed model of the academic leadership for basic school administrators in the lower northeast was very good fit with the empirical data, the value of Relative Chi-square (χ^2/df) = 1.89, Goodness of Fit Index (GFI) = 0.96, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.93, Tucker Levis Index (TLI) = 0.99, Root Mean Square Residual (RMR) = 0.02, and Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.05, all in line with specified criteria. And the key factors had the weight between 0.93- 0.99, higher than 0.70. The key components in order are curriculum management with the highest model predictive power at up to 98.00%, enhancing the learning atmosphere with the 94.90% and school mission with 86.20%.

Keywords: Model; Component of academic leadership; Basic school administrators; Lower northeast

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เน้นไปที่การเปลี่ยน วิธีการบริหาร โรงเรียนตลอดจนวิธีการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับประเทศไทยมีการปฏิรูประบบ การศึกษาโดยการออก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่การปฏิรูปไม่ใช่เรื่องง่ายนัก เนื่องจากต้องครอบคลุมครูผู้สอน และผู้บริหารมากกว่า 500,000 คน (Hallinger and Darren, 2013) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ระบุถึงความสำคัญของการจัด

การศึกษาไว้หลายส่วน ตามมาตรา 9 (4) “ให้ จัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษายึดหลักการ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ” มาตรา 24 (5) “ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัด กระบวนการเรียนรู้ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้” มาตรา 30 “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ” มาตรา 39 “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ บริหารงาน บุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษาโดยตรง” จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้มี คุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของ อีระ รุญเจริญ (2550) กลับ พบว่าโรงเรียนมีศักยภาพด้านการ บริหารวิชาการอยู่ในลำดับสุดท้าย และผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนที่นักเรียนมีคุณภาพดีจะเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารสนใจงานวิชาการ และ เสนอแนะให้ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้มากในเรื่องการเป็นผู้นำที่ดี และมาตรา 60 ที่ระบุไว้ว่า “ให้รัฐจัดสรร งบประมาณแผ่นดินให้การศึกษานี้ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ”

ในปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา ซึ่งข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ได้กำหนดให้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ และปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนา วิชาชีพการบริหารการศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการทำงานร่วมกับครู ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีแรงจูงใจใน การปฏิบัติหน้าที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีคุณธรรมที่สูงขึ้นไป ซึ่งก็มีความ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมตตา สอนเสนา (2557) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และผลการวิจัยของ Davis and Tomas (1989) เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีความสำเร็จสูงกับโรงเรียนที่มีความสำเร็จต่ำ ได้ยืนยันชัดเจนถึง “ภาวะผู้นำทาง วิชาการ” ของผู้บริหารว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโรงเรียน และมีอิทธิพลต่อความคาดหวัง มี อิทธิพลต่อการสังเกตการสอนและการนิเทศ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์กับ คุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ (UNESCO, 2023). การผลิตและพัฒนาครู ผู้บริหารวิทยฐานะของครูและ ผู้บริหารกับผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนไม่สัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับ Vinson (1997, อ้างถึงใน Mc Cier, 2003) ที่กล่าวว่า งานวิจัยจำนวนมากได้ชี้ชัดว่า บทบาทความ เป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนช่วย พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้บังคับบัญชา ระดับสูงการบริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการโดยเฉพาะงาน

การเรียนการสอน นั้นแสดงให้เห็นถึงการมีภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Edmonds(1979 : 37) Glickman, Gordan & Ross-Grodon, (2007) ที่พบว่า การบริหารที่จะโรงเรียนนำไปสู่ความสำเร็จนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียน มุ่งพัฒนานักเรียนโดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นเลิศทางวิชาการของนักเรียนให้มีตามมาตรฐาน คอยกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เน้นให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำงานแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้นำที่แข็งแกร่งเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับนับถือและศรัทธาจากบุคคลทั่วไป รู้จักตั้งเป้าหมายและสร้างความคาดหวังได้อย่างชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ร่วมวางแผนงานทางวิชาการ บริหารจัดการเวลาเรียนและปกป้องเวลาเรียนของนักเรียน ส่งเสริมการพัฒนาพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการใช้พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ หรือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของตน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง เพื่อต้องการทราบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง โดยภาพรวม และแยกย่อยตามขนาดของสถานศึกษาเป็นอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ได้นำไปประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อเสนอรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ระเบียบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณเพื่อทดสอบทฤษฎี (Theory testing) จากการกำหนดตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากกรอบแนวคิดทางทฤษฎี (Data Driven) ดังนั้นขอบเขตของการวิจัย ด้านเนื้อหาสาระ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และด้านเวลาระเบียบวิธีวิจัยส่วนใหญ่เน้นการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่อาศัยวิธีการในเชิงคุณภาพ คือข้อมูลที่เป็น Data driven ได้มาจากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentaries Research) กับจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

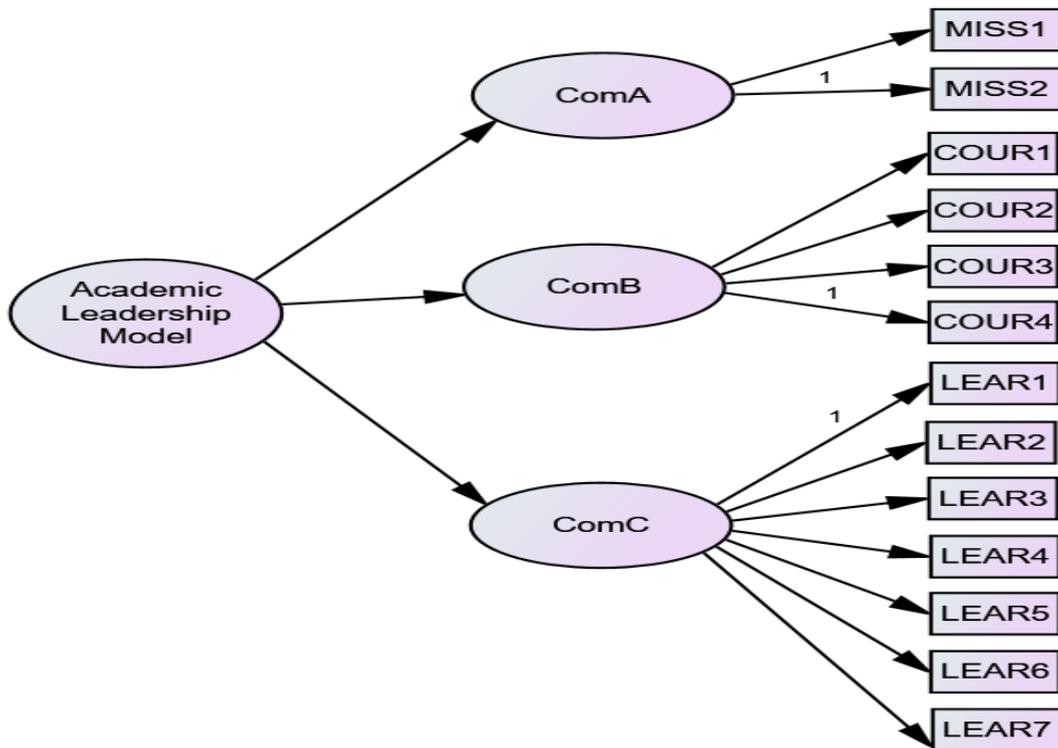
ระยะที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบวิจัย ใช้วิธีการในเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เข้าถึงได้จากฐานข้อมูลงานวิจัยจาก Google Scholar, Eric, ProQuest และ Thai list รวมทั้งเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุด รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางด้านบริหารการศึกษาทั้งจากมหาวิทยาลัย และจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์มาไม่น้อยกว่า 10 ปี มีจำนวน 7 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในระยะนี้ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้บันทึกและรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ได้นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง ทำการแยกแยะจัดหมวดหมู่ ตามวิธีการของการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) เพื่อนำผลไปสรุปเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ระยะที่ 2 การเสนอรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง แบบวิจัย การวิจัยในระยะนี้เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ เพื่อเสนอรูปแบบประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน, รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 51,977 คนจาก 17,326 โรงเรียนตามรายชื่อที่อยู่ในฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คนที่คำนวณได้จากโปรแกรม G*Power และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น แบบสอบถาม ซึ่งมีอยู่ 2 ตอน ตอนแรกสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ส่วนตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำนวน 70 ข้อ ซึ่งทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ มีค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ทุกข้อสูงกว่า 0.60 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามสูงกว่า 0.80 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยวิธีการทางออนไลน์ด้วย Google Form การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อย ได้

ทั้งหมดจำนวน 270 ชุด จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายสภาพของตัวแปรที่ศึกษาทั้ง รวมทั้งสถิติในการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น เช่นค่า ความเบ้ ความโด่ง และค่าสหสัมพันธ์ เป็นต้น ส่วนการพัฒนารูปแบบ สถิติหลักใช้การวิเคราะห์เชิงยืนยัน (CFA: Confirmative Factor Analysis) ซึ่งประกอบด้วยสถิติย่อยๆ ในกระบวนการอีกจำนวนหนึ่ง อาทิ CR, (Composite Reliability), AVE (Average Variance Extraction) ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้แก่ Chi-Square, CMIN/df., CFI, GFI, IFI, NFI, AGFI, RMSEA และ RMR เป็นต้น ค่า Estimate standardized factor loading, Z-test และ R-square (R^2)

สำหรับการดำเนินการวิจัยตามระยะที่ 1 และ 2 กรอบแนวคิดหลักของการวิจัยเน้นการตรวจสอบทฤษฎี แบบ Theory driven เป็นฐานในการเสนอรูปแบบผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

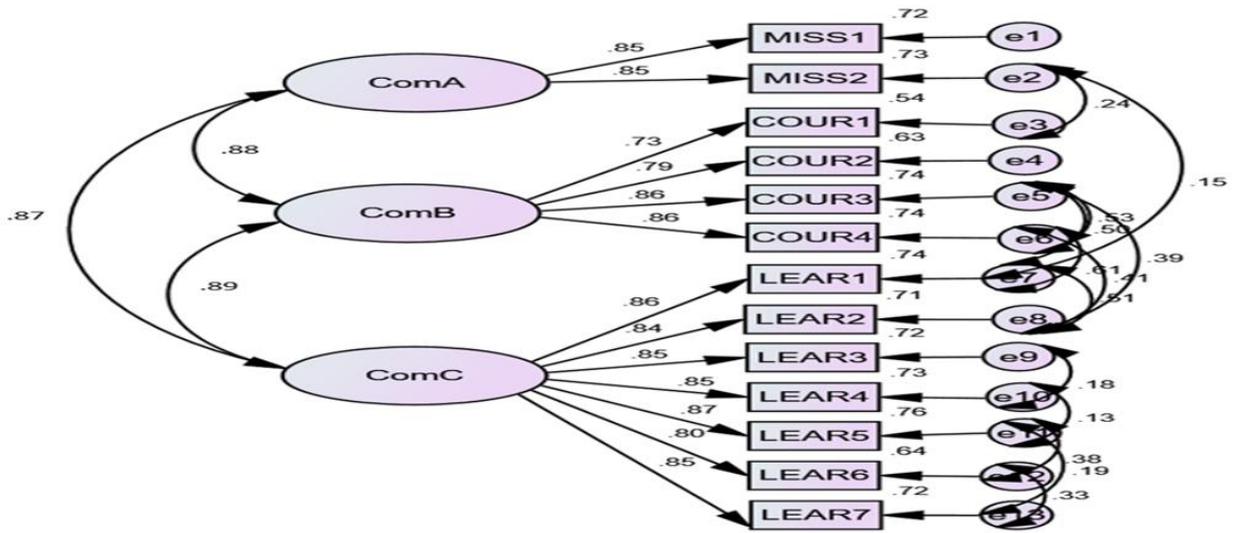

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้ คือองค์ประกอบที่ 1 การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การร่วมกันกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการหลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การพัฒนาและการประสานงานหลักสูตร (2) การนิเทศและประเมินการสอน (3) การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ (4) การจัดโครงการด้านรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และองค์ประกอบที่ 3 การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การบริหารเวลาในการเรียนการสอน (2) การจัดให้มีการกระตุ้นใจครูในการทำงาน (3) การจัดให้มีการกระตุ้นใจในการเรียน (4) การสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู (5) การอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน (6) การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และ (7) การเสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู นักเรียนและชุมชน

2. รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม AMOS ด้วยสถิติ CFA (Confirmatory Factor Analysis) เริ่มต้นด้วย First Order CFA, ผลการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดีมาก ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Fit Index) ทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ค่า Relative Chi-square < 2.00, ค่า GFI, AGFI, TLI > 0.90 และ ค่า RMR, และ RMSEA เท่ากับหรือ < 0.05 (Jöreskog & Sörbom, 2012; Kelloway, 2015; Hair, et al, 2019; พูลพงษ์ สุขสว่าง, 2063) รวมทั้ง 3 CFA Measurement Model ตัวแปรสังเกตได้มีความเหมาะสมและถูกต้องในการวัด (ค่า CR หรือ Composite Reliability > 0.70, AVE หรือ Average Variance Extraction > 0.50) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงในแผนภาพ และตารางข้างล่างนี้

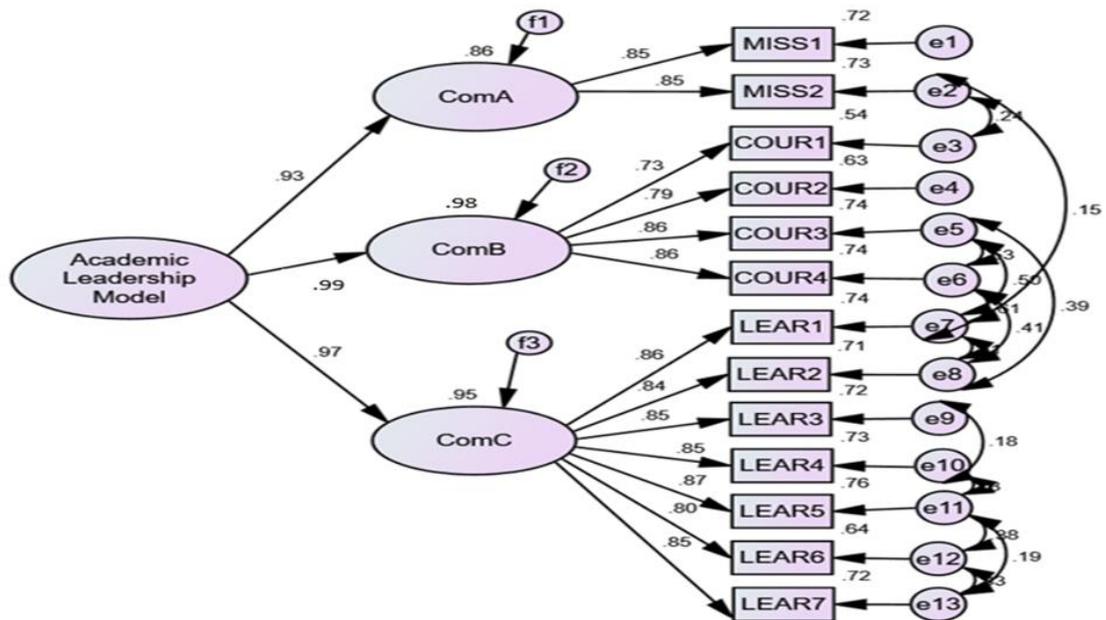
Chi-square= 93.044, df= 49, Relative Chi-square = 1.899, p= 0.000, GFI= 0.962, AGFI= 0.929, TLI= 0.986, RMR= 0.016, RMSEA= 0.050

แผนภาพที่ 2 First Order CFA รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ตาราง 1 แสดงค่าสถิติความตรงและความน่าเชื่อถือของแบบจำลองการวัด (Convergent validity) : Composite Reliability (CR) และ Average Variance Extraction (AVE)

องค์ประกอบ	ชื่อองค์ประกอบ	Convergent Validity		การแปลความหมาย
		CR	AVE	
Com A	การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน อธิบายด้วย 2 ตัวแปรบ่งชี้	0.840	0.725	มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ
Com B	การบริหารจัดการหลักสูตร อธิบายด้วย 4 ตัวแปรบ่งชี้	0.883	0.713	มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ
Com C	การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ อธิบายด้วย 7 ตัวแปรบ่งชี้	0.953	0.611	มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Second Order CFA) เพื่อตรวจสอบว่าระดับความสำคัญของทั้ง 3 องค์ประกอบนั้นมีความสามารถในการอธิบายรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาได้มากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากค่า Estimate Factor Loading และค่า R-Square ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงดังแผนภาพและตารางประกอบ ดังต่อไปนี้

Chi-square= 296.711, df= 155, Relative Chi-squar = 1.914, p= 0.000,
GFI= 0.950, AGFI= 0.907, TLI= 0.979, RMR= 0.015, RMSEA= 0.049

แผนภาพที่ 3 Second Order CFA รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าดัชนีที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์กับเกณฑ์ที่กำหนด

ค่าดัชนีการประเมิน	ค่าที่กำหนด	ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์	การแปลความหมาย
χ^2/ df	< 3.00	1.899	ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก
GFI	0.8 – 1.00	0.962	ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก
AGFI	0.8 – 1.00	0.929	ผ่านเกณฑ์ในระดับดี
TLI	0.8 – 1.00	0.986	ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก
RMR	< 0.05	0.016	ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก
RMSEA	< 0.05	0.050	ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก

ตาราง 3 ค่าสถิติที่สำคัญของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่มีความสอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์

	องค์ประกอบและตัวแปรชี้วัด	น้ำหนักองค์ประกอบ	S.E.	Z-test.	p	R ²
รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	Com A	.928	.034	19.123	***	0.862
	MISS1	.850	.050	19.573	***	.723
	MISS2	.852	-	-	-	.726
	Com B	0.990	0.05	21.520	***	0.980
	COUR1	.733	0.03	16.827	***	0.537
	COUR2	.794	0.03	19.185	***	0.630
	COUR3	.858	0.03	32.279	*_**	0.736
	COUR4	.862	-	-	-	0.743
	Com C	.974	.030	31.729	***	0.949
	IEAR1	.860	-	-	-	.740
	IEAR2	.841	.033	30.150	***	.708
	IEAR3	.850	.040	21.242	***	.723
	IEAR4	.854	.042	21.340	***	.729
	IEAR5	.869	.039	22.041	***	.756
	IEAR6	.800	.040	19.041	***	.639
	IEAR7	.851	.040	21.254	***	.724

จากผลการวิเคราะห์การยืนยันอันดับที่ 2 ดังแสดงตามแผนภาพ และโดยเฉพาะตามตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาจากค่าสถิติที่สำคัญ คือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Estimate Standardized Factor Loading) ค่า Z-test ค่า p และค่า R² (ค่าอำนาจในการพยากรณ์) สามารถสรุปได้ว่า “รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” เป็นแบบจำลองที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งองค์ประกอบและตัวแปรชี้วัดอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ (Z-test > 1.97, p = 0.000) มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.928 – 0.990 ซึ่งสูงกว่า 0.70 มีอำนาจในการพยากรณ์ (Predictive Power) ระหว่าง 0.862 – 0.980 หรือคิดเป็นร้อยละ 86.20 – 98.00 องค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมานี้ เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่

ลำดับที่ 1 ได้แก่องค์ประกอบที่ 2 (ComB) “การบริหารจัดการหลักสูตร” มีอำนาจในการพยากรณ์รูปแบบได้สูงสุดมากถึงร้อยละ 98.00 ตัวแปรบ่งชี้ที่สำคัญ 4 ตัว ได้แก่ การพัฒนาและการประสานงานหลักสูตร การนิเทศและประเมินการสอน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ การจัดโครงการด้านรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ลำดับที่ 2 ได้แก่องค์ประกอบที่ 3(ComC) “การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้” มีอำนาจในการพยากรณ์แบบจำลองได้สูงสุดถึงร้อยละ 94.90 ตัวแปรบ่งชี้ที่สำคัญ 7 ตัว ได้แก่ การบริหารเวลาในการเรียนการสอน การจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจครูในการทำงาน การจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจในการเรียน การสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู การอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียนการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และการเสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู นักเรียนและชุมชน

ลำดับที่ 3 ได้แก่องค์ประกอบที่ 1 (ComA) “การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน” มีอำนาจในการพยากรณ์แบบจำลองรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 86.20 ตัวแปรบ่งชี้ที่สำคัญ 2 ตัว ได้แก่ การร่วมกันกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อกำหนดองค์ประกอบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ คือ

องค์ประกอบที่ 1 (ComA) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การร่วมกันกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 (ComB) การบริหารจัดการหลักสูตร มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การพัฒนาและการประสานงานหลักสูตร (2) การนิเทศและประเมินการสอน (3) การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ (4) การจัดโครงการด้านรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และ

องค์ประกอบที่ 3 (Com C) การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การบริหารเวลาในการเรียนการสอน (2) การจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจครูในการทำงาน (3) การจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจในการเรียน (4) การสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู (5) การ อยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน (6) การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และ (7) การเสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู นักเรียนและชุมชน ที่เป็นเช่นนี้และผู้วิจัยก็มีเชื่อมั่นว่าต้องเป็นเช่นนั้น ด้วยเหตุผลคือ 1) ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) ได้มาจากกระบวนการที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ กล่าวคือ คัดเลือกเฉพาะเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิจัยเรื่องนี้เท่านั้น ทั้งจากตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน อาทิ จากแนวคิดหลักของ Davis and Thomas (1989); Krug (1993); McEwan (2003); MacNeil, C., & Silcox, M. (2003); Glickman, Stephen และ Ross Grodon (2007); ซึ่งเป็นนักวิชาการทางศึกษาระดับนานาชาติที่มีชื่อเสียงและถูกนำไปใช้อ้างอิงอย่างแพร่หลาย จนถึงปัจจุบัน อนึ่งจากการศึกษาก็พบว่านักวิจัยของไทยส่วนใหญ่ก็ยังอาศัยแนวคิดนี้อยู่ โดยบางกลุ่มก็ใช้แนวคิดหลักของ Krug (1993)

2) เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความเห็นที่ลงรอยสอดคล้องกัน (Consensus) ของแหล่งอ้างอิงจำนวน 14 แหล่ง ก็มีความเข้มข้นสูงถึง ร้อยละ 50 3) มีการถ่วงถ่วงอีกชั้นหนึ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารงานวิชาการของประเทศไทย ทั้งที่มาจากมหาวิทยาลัย และสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ความอนุเคราะห์ถ่วงถ่วงในรอบแรกแล้ว ยังได้ให้ข้อเสนอแนะ ปรับเสริมเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ จนเสร็จสมบูรณ์เป็นแบบสอบถาม 4) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ด้าน หากผู้บริหารสถานศึกษามีการแสดงผลการออกมาให้ปรากฏจริง ล้วนส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งสิ้น ดังที่ Hallinger & Murphy (1985), Sergiovanni, T. J. (2001). และ Leithwood & Riehl (2003). กล่าวไว้ว่า “การร่วมกันกำหนดเป้าหมายและสื่อสารเป้าหมาย” เหล่านี้ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถือเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียน การบริหารจัดการหลักสูตร ผลงานวิจัยที่สนับสนุน: การพัฒนาและประสานงานหลักสูตรต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่เข้มแข็ง และมีปฏิสัมพันธ์กับครูในระดับชั้น (Wagner et al., 2006). การนิเทศและประเมินการสอนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถติดตามและปรับปรุงคุณภาพการสอนได้อย่างต่อเนื่อง (Marzano, & McNulty, 2005; Glickman et al., 2007). การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ผลงานวิจัยที่สนับสนุน: การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทางวิชาการและส่วนบุคคลของนักเรียนเป็นส่วนสำคัญในการนำพาผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น (Krug, 1993; McEwan, 2003). และยังเป็นการกระตุ้นใจในการทำงานและการเรียน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเพิ่มผลการเรียนรู้ (Yamada, 2000). การบริหารเวลาในการเรียนการสอน การจัดให้มีการกระตุ้นใจครูในการทำงาน การจัดให้มีการกระตุ้นใจในการเรียน การสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู การ อยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และ การเสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู นักเรียนและชุมชน ซึ่งตามความเห็นนี้ ก็ไม่แตกต่างกันมากนักกับขอบเขตของการบริหารงานวิชาการที่นักวิชาการอย่าง ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2556) และ Hallinger & Murphy (1985) ได้กล่าวไว้ในงานวิชาการของท่าน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อ “เสนอรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่เหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์” รวมทั้งการทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่เหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างนั้น อยู่ในระดับดีมากทั้งนี้เพราะว่าดัชนีการประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามเกณฑ์ในระดับนั้นๆ อาทิ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ = 1.899 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว และ Tucker Levis Index) – 0.962, 0.929, และ 0.986 ตามลำดับ อีกทั้งค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน และ รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ = 0.016

และ 0.050 ตามลำดับ ส่วนค่าสถิติที่สำคัญคือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Estimate Standardized Factor Loading) ค่า Z-test ค่า p และค่า R^2 (ค่าอำนาจในการพยากรณ์) แสดงให้ปรากฏว่า “รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งองค์ประกอบและตัวแปรชี้วัดอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.928 – 0.990 ซึ่งสูงกว่า 0.70 และมีอำนาจในการพยากรณ์ (Predictive Power) ระหว่าง 0.862 – 0.980 หรือคิดเป็นร้อยละ 86.20 – 98.00 โดยองค์ประกอบที่สำคัญเรียงตามลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 องค์ประกอบ การบริหารจัดการหลักสูตร มีอำนาจในการพยากรณ์รูปแบบได้สูงสุดมากถึงร้อยละ 98.00 ตัวแปรบ่งชี้ที่สำคัญ 4 ตัว ได้แก่ การพัฒนาและการประสาน งานหลักสูตร การนิเทศและประเมินการสอน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และการจัดโครงการด้านรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ลำดับที่ 2 องค์ประกอบ การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มีอำนาจในการพยากรณ์แบบจำลองได้สูงสุดถึงร้อยละ 94.90 ตัวแปรบ่งชี้ที่สำคัญ 7 ตัว ได้แก่ การบริหารเวลาในการเรียนการสอน การจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจครูในการทำงาน การจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจในการเรียน การสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู การอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และการเสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู นักเรียนและชุมชน

ลำดับที่ 3 องค์ประกอบ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีอำนาจในการพยากรณ์แบบจำลองรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 86.20 ตัวแปรบ่งชี้ที่สำคัญ 2 ตัว ได้แก่ การร่วมกันกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

ผลการวิจัยนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีองค์ประกอบ ด้านการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก โดยสูงสุด คือ ด้านการร่วมกันกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน รองลงมา ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งในด้านการร่วมกันกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนสูงสุดกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของครูในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนสูงสุดประชุมชี้แจงการกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนให้ครูนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร อยู่ในระดับมากโดยสูงสุดด้านการพัฒนาและการประสานงานหลักสูตร รองลงมา ด้านการนิเทศและประเมินการสอน ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการจัดโครงการด้านรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามลำดับ ซึ่งในด้านการพัฒนาและการประสานงานหลักสูตรสูงสุด ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศและประเมินการสอนสูงสุดดำเนินการนิเทศและประเมินผลการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนสูงสุดประชุมชี้แจงแจ้งความก้าวหน้าด้านการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ด้านการจัดโครงการด้านรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษสูงสุดส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก โดย

สูงสุด ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานทางวิชาการ รองลงมา ด้านการเสริมสร้างสัมพันธที่ดีกับครู นักเรียนและชุมชน ด้านการอยู่พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีการกระตุ้น จูงใจในการเรียน ด้านการสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจครูในการทำงาน ด้านการบริหารเวลาในการเรียนการสอน ตามลำดับ ซึ่งในด้านการบริหารเวลาในการเรียนการสอนสูงสุด กระตุ้นให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อนักเรียน ด้านการจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจครูในการทำงานสูงสุดส่งเสริมและสนับสนุนครูที่มีความสามารถพิเศษให้มีความก้าวหน้า ด้านวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีการกระตุ้นจูงใจในการเรียนสูงสุด พัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก ห้องเรียนให้สวยงามเป็นระเบียบและมี ความปลอดภัย ด้านการสนับสนุนให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูสูงสุด ประชาสัมพันธ์บทความที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพให้ครูได้ทราบอยู่เสมอ ด้านการอยู่ พร้อมในโรงเรียนเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียนสูงสุด ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆที่ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานทาง วิชาการสูงสุด ประกาศเกณฑ์ต่างๆทางด้านวิชาการให้นักเรียนครูผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบและ ด้านการเสริมสร้างสัมพันธที่ดีกับครูนักเรียนและชุมชนสูงสุด กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาให้รางวัล และยกย่องชมเชยแก่นักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่น ผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง แบบจำลองรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง พบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร รองลงมา คือด้านการ เสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งก็สอดคล้องกับ งานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่าน อาทิ Hallinger & Murphy (1985) กฤษณ์ น้อยแก้ว. (2566) กิ่งกาญจน์ สุข สำราญ. (2565) สราวุธ สิมมาจันทร์ (2563) ณัฐชานันท์ โตนาม (2562) และ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560)อีกทั้งแนวคิดของ McEwan. (1998) ยังชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการต้องมีการบริหารจัดการ เกี่ยวกับหลักสูตร และการสร้างบรรยากาศซึ่งผู้บริหารโรงเรียนคณะครูนักเรียนผู้ปกครองนักเรียนและ กรรมการโรงเรียนซึ่งสามารถทำงานร่วมกัน ในอันที่จะทำให้งานด้านการศึกษาประสบผลสำเร็จ

อนึ่งผลการวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสอดคล้องสูงกับข้อมูลเชิงประจักษ์และแสดง ความน่าเชื่อถือของโมเดลที่สูง ตามองค์ประกอบสำคัญทั้ง 3 ด้าน การบริหารจัดการหลักสูตรมีผลงานวิจัยที่ สนับสนุนเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง อาทิ Spillane, Halverson, & Diamond (2004) โดยการศึกษาวิจัยได้ เสนอ แนวคิดเกี่ยวกับ "การนำทางที่กระจายไปสู่ส่วนต่างๆ" โดยชี้ให้เห็นว่าการนำทางที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลเดียว แต่เป็นการกระจายความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของหลายๆ ฝ่ายในการ กำหนดนโยบายและการดำเนินการในโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรอย่างมี ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องการการเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับเนื้อหาและการ จัดการการสอนที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรและการประสานงานนั้นสำคัญที่สุดในการสร้างผลลัพธ์การ

เรียนรู้ของนักเรียนที่ดีขึ้น ตามที่ Robinson et al. (2008) และ Marzano et al. (2005) ได้กล่าวถึงว่าผู้นำที่มีผลกระทบที่สูงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนมักจะเน้นที่การเรียนการสอนและหลักสูตร การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มีผลงานวิจัยที่สนับสนุน อาทิ Hoy & Miskel (2005) ที่แสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ที่ดีสามารถนำไปสู่การเพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุดท้ายนี้ ตามความคิดเห็นของผู้วิจัยเองซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินการวิจัยในลักษณะ Theory Driven และต้องการตรวจสอบทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Theory Testing) ซึ่งโดยรวมผลการวิจัยก็เป็นไปตามนั้น แตกต่างกันก็แต่เพียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ให้ข้อมูลที่จำกัดเพียงกลุ่มผู้บริหาร ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปหากมีโอกาส น่าจะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียนในกลุ่มอื่น เพื่อยืนยันอีกครั้งหนึ่งก็น่าจะทำให้ผลการวิจัยชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การกำหนดนโยบาย

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปสร้างกรอบนโยบายใหม่ : นำเสนอกรอบนโยบายที่รองรับการพัฒนาและการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนเป็นหลักการพัฒนาและการอบรมผู้นำ: ให้ความสำคัญกับการอบรมและพัฒนาผู้นำโรงเรียนในด้านการบริหารหลักสูตรและการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักเรียนดีขึ้น.

2. การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำผลการวิจัยประยุกต์ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์โรงเรียน: นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อวางแผนกลยุทธ์และการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่ตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น. เสริมสร้างการสื่อสารและการมีส่วนร่วม: ใช้ผลการวิจัยเพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและรองรับการเปลี่ยนแปลง

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1. การเปรียบเทียบรูปแบบภาวะผู้นำที่ค้นพบกับโรงเรียนในบริบทอื่นๆ เพื่อดูความเหมาะสมและการประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่างๆ.

3.2 วิจัยเพื่อติดตามผลระยะยาวของการนำรูปแบบภาวะผู้นำไปใช้ในโรงเรียน วิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนและวัฒนธรรมโรงเรียน

3.2 สํารวจว่าปัจจัยภายนอกเช่นนโยบายการศึกษาและบริบทสังคม-เศรษฐกิจมีผลต่อการประยุกต์ใช้และความสำเร็จของรูปแบบภาวะผู้นำอย่างไร.

การนำเสนอเหล่านี้จะช่วยให้ผลการวิจัยของคุณสามารถถูกนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยในการวางแผนวิจัยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2560). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เมตตา สอนเสนา. (2557). *ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน.
- Alig-Mielcarek, Jana M. & Hoy, W. K. (2005). *A Theoretical and Empirical Analysis of The Nature, Meaning, and Influence of Instructional Leadership: The Ohio State University*. *Online*. Retrieved from <http://72.14.235.104/search?q=cache:P2iwpAZ4GawJ:www.coe.ohio-state.edu>.
- Browne, M.W. and R. Cudeck . (1993). *Alternative ways of assessing model fit, in Testing Structural Equation Models, ed. K.A. Bollen and Long. S., Newbury Park CA: Sage, p.136-162.*
- Davis, G.A. & Thomas, M.A. (1989). *Effective Schools and Effective Teachers*. Boston : Allyn and Bacon.
- Edmonds, R. (1979). *Some schools work and more can*. California ; Corwin Press.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P. & Ross Gordon, J. M. (2007). *Supervision and Supervision and Curriculum Development*. Instructional Leadership : A Developmental Approach (7th Ed.). Boston : Allyn & Bacon.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis: Pearson new international*. (8th ed.). Cengage Learning EMEA.
- Hallinger, P., & Darren, A. B. (2013). Synthesis of findings from 15 years of educational reform in Thailand: lessons on leading educational change in East Asia. *International Journal of Leadership in Education*. 16 (4), 399-418. DOI:10.1080/13603124.2013.770076
- Krug, S. (1993). *Instructional leadership: A constructivist perspective*. New Jersey : Prentice Hill.
- Marzano, R. J., Waters, T., & McNulty, B. A. (2005). *School leadership that works: From research to results*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- McCier, M. H. (2003). *A study of high school principals' instructional leadership behaviors as perceived by teachers in urban comprehensive and magnet high schools*. from ProQuest Dis sertations & Theses Global

McEwan, E. K. (2003). *7 steps to effective instructional leadership*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

UNESCO (2023). *Concept note for the 2024/5 Global Education Monitoring Report on leadership and education*. Global Education Monitoring Report Team [1111] ED/GEM/MRT/2023/CN DOI : <https://doi.org/10.54676/SUOE3951>.